

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ ZİRAAT FAKÜLTESİ'NİN KURULUŞ FELSEFESİ VE ON YILDA KAYDETTİĞİ GELİŞME

İbrahim Aksöz/1

1- GİRİŞ

Ziraat Fakültesinin müstakil olarak bir dergi çıkarma kararını almış olması Fakültenin gelişmesinde önemli merhalelerden birini teşkil eder. Çünkü dergi bir teşekkülün çalışmalarını ilgililere ve halk efkârına duyurabileceği modern vasıtalarından biridir. Bu suretle Fakültemiz mensuplarının çalışmaları yıllarca baskı için raflarda sıra beklemekten kurtulacak ve önemini kaybetmeden yayınlanabilecektir. Dergide öncelikle orijinal araştırmalara yer verilmekle beraber, sayın okurlara Fakültemizin kuruluş felsefesi ve kuruluşundan bu yana kaydettiği gelişmeler hakkında bilgi vermek için bu yazı hazırlanmıştır.

II- ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ'NİN KURULUŞ FELSEFESİ

Doğuda bir üniversite kurulması fikri ilk defa Atatürk tarafından ileri sürülmüştür. Atatürk memleketi üç büyük kültür merkezi halinde mütalâa ederek, Batıda İstanbul, Orta Anadolu da Ankara Üniversitelerinin, Doğuda da yeni açılacak bir Doğu Üniversitesinin geliştirilmesinin lüzum ve önemini belirterek 1.11.1937 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisini açış nutkunda «Doğu bölgesi için Van Gölü sahillerinin en güzel bir yerinde, her şubeden ilköğulları ile ve nihayet Üniversitesi ile modern bir kültür şehri yaratmak yolunda şimdiden fiiliyata geçilmelidir» demiştir (MEB1952).

Atatürk'ün ileri sürdüğü bu fikir Üniversitelerin kuruluş yerleri hakkındaki bugünkü görüşe de uygundur.

Yeni Üniversite anlayışına göre kurulan üniversiteler kültürel kalkınma yanında bölgenin ekonomik kalkınmasına da yardım ettikleri için bugün, özellikle gelişen memleketlerde, Üniversitelerin bölgelere dağıtılması fikri hakimdir (Harbison ve Myers1964).

Atatürk Üniversitesinin kuruluşunda da bu fikir hakim olmuş. Üniversite öğretimin yanında bölgenin problemlerine'de eğilecek, bölgenin topyekûn kalkınmasına hizmet edecek bir halk üniversitesi olarak kurulmuştur. Bu gayenin gerçekleştirilebilmesi için Üniversiteye öğretimin yanında araştırma ve yayım hizmetlerinin geliştirilmesi gibi memleket kalkınmasında önemli görevler verilmiştir.

III- ZİRAAT FAKÜLTESİ'NİN ON YILDA KAYDETTİĞİ GELİŞME

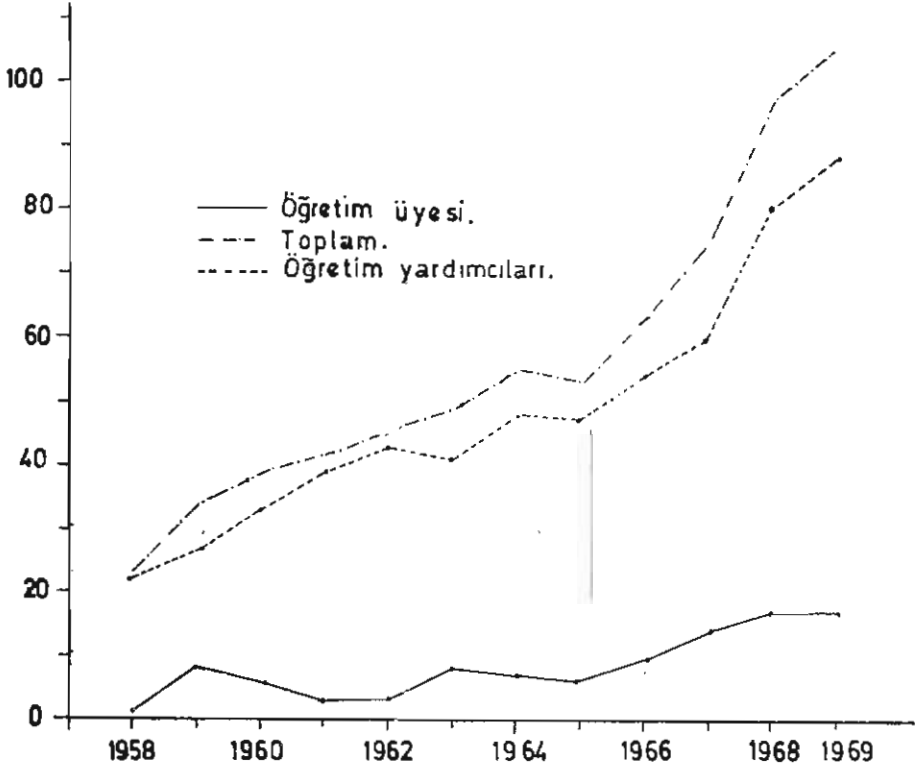
Ziraat Fakültesi Kasım 1958 de öğretime başlayan ilk iki fakülteden biridir (diğeri Fen-Edebiyat F.). İlk şehirde Kız Ortaokulu binasında 115 öğrenci ile öğretime başlayan Fakülte 4 yıl aynı binada öğretime devam etmiş 1962-63 öğretim yılı başında şehir dışındaki üniversite binalarına taşınmıştır.

Başlangıçta Ziraat Fakültesinde, 6 bölüm kurulması ve 6 bölüm altında öğretim yapılması planlanmış ise de öğretim üyesi teminindeki güçlükten dolayı bazı bölümlerde öğretime daha sonra başlanmıştır. Bölümlerde eğitime başlama yılları aşağıda gösterilmiştir.

Bölümler	Öğretime başlama tarihi (Öğretim yılı)
Ziraî Ekonomi	1958-59
Zootekni	1958-59
Toprak	1959-60
Genel Ziraî Bilgiler	1960-61
Fitotekni	1961-62
Ziraat Mühendisliği	1968-69

1. Öğretim Kadrosundaki Gelişme
Fakülte, Üniversitenin kuruluş

kanununun çıktığı seneyi (31.5.1957) takip eden senede öğretime başladığı, diğer Üniversiteler öğretim üyeleri Atatürk Üniversitesi kadrosuna geçmek istemedikleri için, öğretime Nebraska, İstanbul ve Ankara Üniversitelerinden muvakkatten getirilen öğretim üyeleri ile başlanmıştır. Tablo 1 ve Şekil 1 öğretim üyesi ve yardımcısı kadrosundaki gelişmeyi göstermektedir.

Şekil.1. A.Ü. Ziraat fakültesi öğretim üyesi ve yardımcısı kadrosunda gelişme.

Şekil 1 den öğretim üyesi kadrosundaki artışın yavaş, buna mukabil öğretim yardımcısı kadrosundaki artışın 1965 yılından sonra süratlendiği anlaşılmaktadır. Bunun nedeni 1965 mali yılından itibaren Atatürk Üniversitesinde çalışan öğretim üye ve yardım-

cılarına mahrumiyet ödeneği adı altında bir ödeme yapılmasıdır.

Mahrumiyet ödeneği öğretim yardımcılıkları kadrolarına talebi artırmış bu kanundan önce Üniversite asistan adayı bulamaz iken, kanunun yürürlüğe

Tablo 1. A.Ü. Ziraat Fakültesi Öğretim Kadrosundaki Gelişme (1958-68)

Öğretim yılı	Öğretim üyesi	Öğretim Ü. yar.	Toplam
1957-58	1	22	23
1958-59	8	26	34
1959-60	6	33	39
1960-61	3	39	42
1961-62	3	43	46
1962-63	8	41	49
1963-64	7	48	55
1964-65	6	47	53
1965-66	9	54	63
1966-67	14	60	74
1967-68	17	80	97
1968-69	17	88	105
1.7.1969	20	80	100

girmesinden sonra asistanlık imtihanına girenlerin sayısı bir hayli yükselmiştir. Bu suretle Üniversite öğretim yardımcılıkları kadrolarını takviye ve daha kaliteli asistan adayı bulma imkânına kavuşmuştur.

Mahrumiyet ödeneğinin öğretim üyesi yardımcısı temininde olumlu etkisi olmuş ise de öğretim üyesi temininde fazla etkili olmamış yalnız mevcut öğretim üyelerinin ayrılmasını önlemiştir. Bu kanunun öğretim üyesi temininde fazla müessir olmamasının sebebi, diğer üniversitelerin bulunduğu büyük merkezlerde özel yüksek okulların gelişmesi ve bu üniversitelerin bazı fakültelerinde gece eğitime başlamasıdır. Özel okullarda çalışmak veya gece eğitimi ile mahrumiyet ödeneği kadar ve bazı hallerde bu ödenekten fazla ek gelir sağlayan öğretim üyeleri Erzurum'a gelmek istememişlerdir.

Bölümler ve kürsüler itibariyle
1. Temmuz 1969 tarihindeki öğretim üye ve yardımcıları sayısı tablo 2 de gösterilmiştir. Tablodan Fakülte ortalaması 1 profesöre 8 asistan isabet ettiği

anlaşılmaktadır. Bu oran diğer üniversitelerimizde 1 profesöre düşen asistan sayısının bir hayli üstündedir. Nitekim, 1965 yılında 1 profesöre İstanbul Ü. 3, Ankara Ü. 3, İstanbul Teknik Ü. 2 ve Ege Ü. 5 asistan düşmekte idi.

Bu oranın yüksekliğinin nedeni, başka üniversitelerden öğretim üyesi getirilememesi ve Fakültenin öğretim kadrosunu kendi bünyesinden sağlamak zorunda kalmasıdır. Asistan kadrolarının süratle doldurulmasının diğer bir nedeni de Atatürk Üniversitesine ait asistan kadrolarının fakülteler arasında taksim edilmemiş olması ve asistan sayısının tesbitinde lüzumlu olan öğretim üyesi-öğretim yardımcısı mahrutuna dikkat edilmemesidir.

Yukarıda belirtilen oranlara rağmen Ziraat Fakültesi öğretim üyesi öğretim yardımcısı oranı bakımından Atatürk Üniversitesi içinde en iyi olan bir fakültedir. Halen bir profesöre Tıp Fakültesinde 28, İşletme Fakültesinde 23, Edebiyat Fakültesinde 56, Fen Fakültesinde 26 asistan düşmektedir.

Tablo 2. Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Öğretim Kadrosu (1.7.1969)

Bölüm ve Kursüler	Öğretim üyesi			Öğretim görevlisi			Asistan			Uz. Okut.	Genel toplam	1 Prof. söre düzen Ass.
	Prof.	Doç.	Top.	Dr.	Dr. siz	Top.	Dr.	Dr. siz	Top.			
Toprak	1	4	5	-	1	1	3	6	9		15	9
Tarla bitkileri	1	1	2	-	1	1	4	7	11		14	11
Bağ bahçe	1	1	2	-	-	-	1	2	3		5	3
Bitki koruma	1	-	1	-	-	-	1	2	3		4	3
Zootekni	2	3	5	2	1	3	1	10	11		19	6
Ziraî Ekonomi	1	-	1	2	-	2	1	12	13	1	17	13
Kültürtekni	-	3	3	3	-	3	-	8	8		14	-
Süt teknolojisi	1	-	1					2	2		3	2
Ev Ekonomisi							2	2			2	
Bakterioloji				1		1	1	-	1		2	
Ziraî Araştırma										3	3	
Ziraî yayım										1	1	
Lisan										1	1	
Toplam	8	12	20	8	3	11	14	49	63	5	100	8

2. Öğretim Kadrosunun Takviyesinde Nebraska Üniversitesi ile İşbirliği

Üniversite açılmadan önce, öğretim üyesi yetiştirmek, öğretim kadrosunun takviye ve Üniversitenin laboratuvar, malzeme ve ekipman ihtiyacını karşılamak için A.B.D. Nebraska Üniversitesi ile 10 yıllık (1957-67) bir anlaşma imzalanmıştır. Daha sonra bir yıl daha uzatılan bu anlaşmadan yararlanarak fakülte'den 49 öğretim yardımcısı (takriben mevcut kadronun yarısı) A.B.D. ne gönderilmiştir ki bugün iş başında bulunan öğretim üyesi kadrosunu bu elemanlar teşkil etmektedir (tablo 3).

Anlaşına gereğince elemanlar 2 sene müddetle gönderildiği için derece alanların oranı düşük olmuştur. Ancak master yapabilecek durumda olanların müddeti birkaç ay uzatılmıştır. Doktora yapanlar iş üniversite kontenjanından veya özel burslardan faydalanarak doktora çalışmalarını tamamlamışlardır.

Elemanlar 2 sene müddetle değil, doktora yapmak üzere gönderilmiş olsalardı fakültenin öğretim üyesi kadrosu daha iyi takviye edilmiş olurdu. AID anlaşmasının bu yönü fakültenin gelişmesi ve bilhassa öğretim personelinin yetişmesinde çok faydalı olmuştur.

Üniversite kendi öğretim kadrosuna kavuşmadan öğretime açıldığı ve diğer Üniversiteler öğretim üyeleri Atatürk Üniversitesi kadrosuna geçmek istemedikleri için öğretim üyesi ihtiyacının karşılanmasında Nebraska Üniversitesinden faydalanılmaya çalışılmıştır. Bu maksatla çeşitli branşlardan öğretim üyeleri getirilmiştir. Uzmanlık dallarına göre yıl olarak getirilen elemanların miktarı tablo 4 de gösterilmiştir.

Anlaşmanın Türk öğretim personelinin A.B.D. de eğitimi ile ilgili yönü çok faydalı olmuş ise de A.B.D. den getirilen uzmanlardan aym nisbette faydalanılamamıştır. Bunun nedenleri; getirilen uzmanların Üniversitedeki statülerinin açık bir şekilde belirtilme-

Tablo 3. AİD anlaşmasından faydalanarak A.B.D. de eğitim görmüş eleman sayısı

Bölümler	Eleman sayısı	Süre yıl	Kazanılan B.S.M.S.	Derece Ph.D	Ayrılanlar
Zirai Ekonomi	9	19.8	3	1	1
Fitotekni	12	26.5	2	1	1
Kültürtekni	7	16.7	2	-	1
Toprak	7	16.1	1	1	1
Zootečni	10	20.5	5	1	1
Sütçülük	3	9.3	1	-	1
Ev ekonomisi	1	1.9			
Toplam	49	110.8	2 12	4	6

miş olması, bunlarla çalışacak counterpart ların noksanlığı ve Üniversite idarecilerinin sık sık değişmesidir.

Tablo 4. A.B.D den getirtilen uzmanlar

Uzmanlık alanı	Süre (Yıl)
İdareci (başmüşavir)	13.3
Mimarlık ve planlama	10.0
Zirai Ekonomi	8.8
Ziraat mühendisliği	6.3
Zootečni	5.0
Fitotekni	7.8
Toprak	4.5
Zirai Yayım	3.8
Ekonomi	2.5
Kimya	5.3
Botanik	5.5
Kütüphanecilik	2.5
Fizik	1.0
İngilizce	1.0
Toplam	77.3

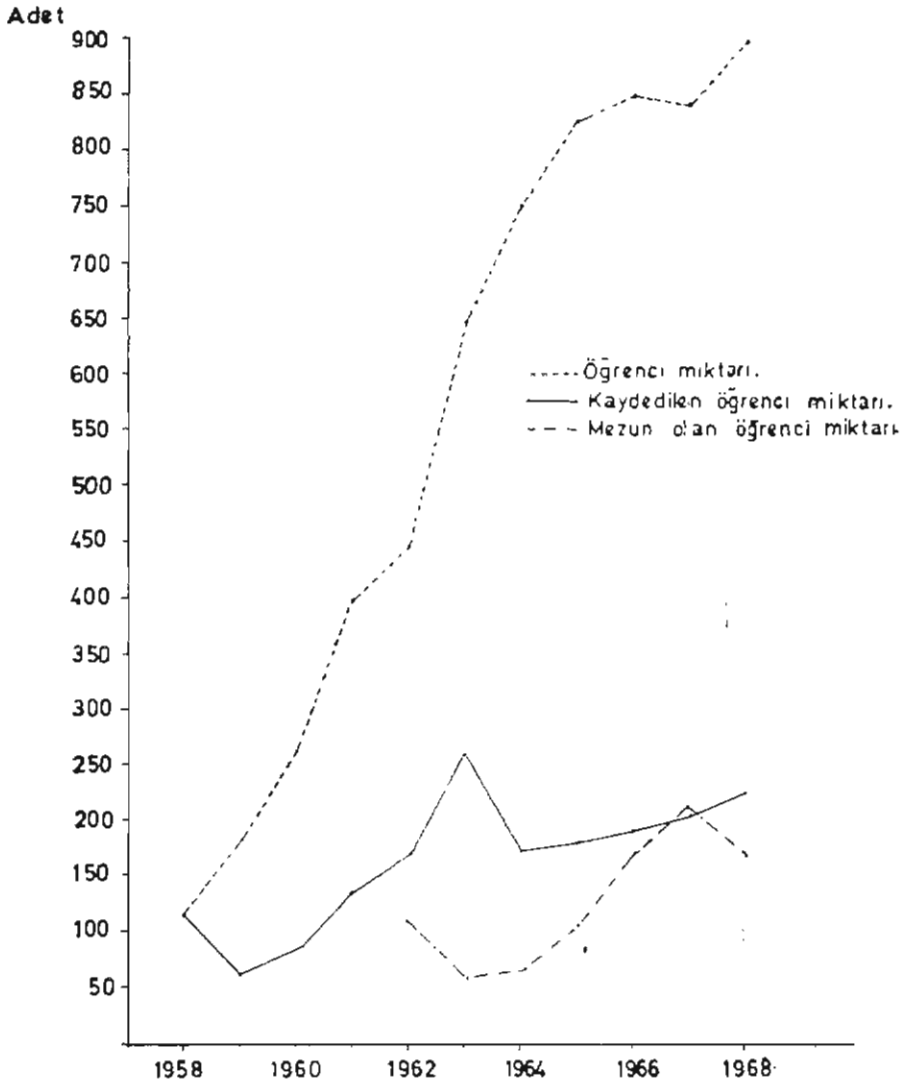
Uzmanların statüsü açık bir şekilde belirtilmediği, kısa müddet kalan

idareciler diğer işleri arasında bu işe fazla zaman ayıramadığı ve bu işler bir yetkiliye verilmediği için, bilhassa son senelerde uzmanların çalıştırılmasında bazı güçlükler doğmuş bunlardan bir kısmı, öğretim üyesi sıkıntısı çekildiği halde, ders vermeyi kabul etmemiş, sadece müşavir olarak geldiklerini ileri sürerek üniversitede arzu ettikleri şekilde çalışmak istemişlerdir.

Ayrıca bir kısım öğretim üyesi ve yardımcısı üniversite kontenjanından yabancı memleketlerde eğitim imkânı bulmuştur (tablo 5).

Tablo 5. Üniversite Kontenjanından yabancı memleketlerde eğitim görmüş eleman sayısı

Bölümler	Eleman sayısı
Zirai Ekonomi	2
Fitotekni	3
Kültürtekni	4
Toprak	2
Zootečni	5
Ev ekonomisi	1
Toplam	17

Şekil.2. A.Ü. Ziraat fakültesi öğrenci miktarı, kaydedilen öğrenci sayısı ve mezun öğrenci miktarı (1958-1968).

3. Öğrenci Miktarındaki Artış

Öğrenci sayısı 10 yılda 7.5 misli artarak 1968-69 öğretim yılında 897 ye yükselmiştir. (tablo 6 ve şekil 2).

Fakülte öğretime 115 öğrenci ile başlamışsa da öğretim üyesi bulunmamasından 1959 ve 1960 yıllarında alınacak öğrenci sayısını düşürmek mecburiyeti hasıl olmuştur. 1963-64 öğretim yılında alınan öğrenci miktarındaki artış ise normal bir artıştan ziyade zorlamanın bir neticesidir (tablo 7).

Tablo 6: Ziraat Fakültesinde toplam öğrenci sayısı

Öğretim yılı	Öğrenci sayısı
1958-59	115
1959-60	178
1960-61	262
1961-62	397
1962-63	445
1963-64	646
1964-65	751
1965-66	828
1966-67	849
1967-68	841
1968-69	897

Tablo 7. A.Ü. Ziraat Fakültesine kaydedilen öğrencilerin bölümler itibariyle dağılışı

Yıllar	Top. ilmi B.	ZootekniB.	Fitotek.B.	Zir.Eko.B.	G.Z.B.B.	Toplam
1958-59	-	36	-	79	-	115
1959-60	31	7	-	25	-	63
1960-61	27	12	-	--	45	84
1961-62	43	15	42	35	-	135
1962-63	33	33	37	25	40	168
1963-64	63	47	47	55	49	261
1964-65	47	37	28	32	27	171
1965-66	35	40	35	35	34	179
1966-67	35	41	39	40	34	189
1967-68	40	45	44	41	34	204
1968-69	45	43	45	43	48	224
Toplam	399	356	317	410	311	1793

Üniversite bir bölge üniversitesi olmakla beraber giriş imtihanları merkezi sisteme göre yapıldığından Fakülteye kaydedilen öğrenciler içinde bölgenin payı %25.6 dır (tablo 8). Bu oran diğer fakültelerde daha yüksektir. Bunun nedeni merkezi imtihan sistemi ile yapılan seçimlerde Ziraat ve Tıp Fakültelerine daha yüksek puan alanların, bilhassa yüksek fen puanı alanların, alınması, Doğu Anadolu liselerinden imta-

hana girenlerden istenilen puanı tutturularının az oluşu veya öğretmen kadrosu bakımından bu bölgedeki liselerin diğer bölgelerdeki liseler seviyesinde olmayışı ve Doğu Anadolu liselerindeki öğrencilerin fen derslerinden daha zayıf yetişmeleridir.

Diğer bölgelerde 1 öğretmene 18 lise öğrencisi düştüğü halde Doğu Anadolu'daki liselerin yarısında bu oran

Tablo 8. Ziraat Fakültesine alınan öğrencilerde bölgenin payı

Yıllar	Kaydedilen öğrenci		bölgenin payı
	sayısı	adet	
1964-65	171	55	31
1965-66	179	39	23
1966-67	189	49	27
1967-68	204	37	20
1964-67	743	180	25.6

2 misli bazılarında 3 misli ve bölge ortalaması 22 dir.

Fakülteye kaydolan öğrencilerin %48 ini aynı yıl liseyi bitirenler %86 sını 1 yıl önce, % 9 unu 2 yıl önce, %4 ünü 3 sene önce, % 3 ünü de 4 ve daha fazla yıl önce bitirmiş olan öğrenciler teşkil etmektedir (tablo 9).

Öğrencilerin takriben yarısı bakanlık ve çeşitli kuruluşlardan burs alarak okumaktadır (1968-69 öğretim yılı başında mevcut öğrencilerin %49 u burslu vaziyette idi).

Son duruma göre, fakültedeki öğretim üyesi sayısı öğrenci sayısı ile mukayese edilecek olursa bir öğretim üyesine 45 öğrenci düşer. Diğer benzeri Üniversitelerle mukayese edildiğinde bu miktar bir hayli fazladır. Örneğin, ilerlemiş memleketlerde 1 öğretim üyesine 7-13 öğrenci düşmektedir.

Diğer üniversitelerimizde de bir öğretim üyesine düşen öğrenci sayısı Ziraat Fakültesindeki oranın altındadır. 1964-65 öğretim yılında bir öğretim üyesine düşen öğrenci sayı Ege Üniversitesinde 19, İstanbul Teknik Ü. 17, Ankara Ü. 41 idi (DPT-1966, DİE 1968).

Tablo 9. Ziraat Fakültesine kaydolan öğrencilerin liseyi bitiriş yıllarına göre dağılışı

Öğ. yılları	Kaydolan öğrenci sayısı	Mezun olduğu sene %	MEZUNİYETTEN					Top.
			1 sene sonra	2 sene sonra	3 sene sonra	4 sene sonra	5 sene sonra	
1963-64	169	48	32	16	2	1	1	100
1964-65	174	35	46	6	7	3	3	100
1965-66	156	57	33	5	3	1	1	100
1966-67	179	53	30	10	4	2	1	100
1967-68	181	50	36	7	3	3	1	100
Toplam ortalama	859	48	36	9	4	2	1	100

1958 yılında öğretime başlayan fakülte, 7 yıl içinde 886 ziraat yüksek mühendisini memleket hizmetine katmıştır (tablo 10 şekil 2).

Grafikte mezun olan ziraat yüksek mühendisi sayısında 1963 ve 1968 senelerindeki düşüş, bu mezuniyet yıllarına esas teşkil eden 1959-60 ve 1964-65 öğretim yıllarında Ziraat Fakültesine alınan öğrenci sayısındaki düşüşle ilgilidir. Örneğin, 1958-59 öğretim yılında 115 öğrenci alındığı halde,

1959-60 yılında öğretim üyesi bulunamamasından 1 bölüme öğrenci alınmamış ve öğrenci kontenjanı yarıya indirilmiştir. Aynı şekilde 1963-64 öğretim yılında zorlama ile öğrenci kontenjanı takriben %50 artırılmış, ikinci sene tekrar normale dönülmüştür.

Fakültede mezuniyet oranı oldukça yüksektir. 1962-68 ortalaması kaydolan öğrencilerin %88.9 u fakülteyi bitirmiştir (tablo 11).

Tablo 10. Ziraat Fakültesinden mezun olan öğrenci sayısı

Yıllar	Top.	İlmi.B.	Zoo.B.	Fitotek.B.	Z. Ekoni.B.	G.Z.B.	Toplam
1961-62	-		34	-	76	-	110
1962-63	30		8	-	22	-	60
1963-64	23		6	-	4	33	66
1964-65	35		12	24	26	5	102
1965-66	35		35	39	25	34	168
1966-67	56		36	36	44	40	212
1967-68	32		31	34	32	39	168
Toplam	211		162	133	229	151	886

Tablo 11. Ziraat Fakültesinde mezuniyet oranı

Mezuniyet yılları	Kaydolan öğrenci		Mezuniyet	
	miktarı (1) adet		miktarı adet	Oranı %
1962	115		110	
1963	63		60	
1964	84		66	
1965	135		102	
1966	168		168	
1967	261		212	
1968	171		168	
Toplam orta.	997		886	88.9

(1) Kaydolan öğrenci miktarı mezuniyet yılına başlangıç teşkil eden yılda kaydedilen öğrenci sayısıdır. Örneğin, 1. sıradaki rakamlar 1958 yılında fakülteye kaydolan öğrenci sayısını göstermektedir. Alttakiler ise sıra ile müteakip yıllara 1959..... aittir.

4. Araştırma Çalışmaları

Atatürk Üniversitesi bir bölge üniversitesi olarak kurulduğu ve öğretimden başka araştırma ve yayım çalışmaları ile bölgenin kalkınması görevini de üzerine aldığı için kuruluşundan itibaren araştırma ve yayım çalışmalarına da geniş yer verilmiştir.

Doğu Anadolu hakkında gerekli bilgiler noksan olduğu. Doğunun kalkınması sıhhatli bilgilerin toplanması, problemlerin tesbit ve çözümü bölgede geniş çapta yapılacak araştırmalara ihtiyaç gösterdiğinden; bölgenin kalkınması ile ilgili araştırmalara önem verilmiştir.

Fakülte, bölgede yapacağı araştırmalara ilaveten memleketin ihtiyaç hissettiği araştırmacıları yetiştirmek, çeşitli bakanlıklara ait araştırma kurumlarına yardımcı olmak ve bu kurumlar arasında koordinasyonu sağlamak suretiyle bölge ve memleket kalkınmasına hizmet etmeye çalışmaktadır.

Araştırmaları koordine etmek üzere fakültede bir Araştırma Enstitüsü kurulmuştur.

23.5.1961 tarihinde kurulan Ziraat Fakültesi Araştırma Enstitüsünce 1961-67 yılları arasında 137 proje ele alınmış, bunlardan 48 i tamamlanarak neticesi alınmıştır.

Ayrıca Ziraat Fakültesi Ziraî Araştırma Enstitüsü çalışmalarını çiftçilere göstermek ve onların ilgisini sağlamak maksadıyla tarla günleri ve seminerler düzenlemiş, çalışma neticelerini araştırma yıllıkları, araştırma bülteni ve teknik bültenlerle ilgililere duyurmaya çalışmıştır.

5. Yayım Çalışmaları

Bölgesel kalkınma için sadece araştırma yeterli değildir. Araştırma neticelerinin tatbikata intikal ettirilmesi gerekir. Bu iş yayım teşkilatı tarafından yapılmaktadır.

Yayım teşkilatı araştırma neticelerini ve mevcut bilgileri tatbikatçıların anlayabileceği bir hale getirerek, bundan faydalanaeak kişilere ve çevrelere götüren bir teşkilattir. Bunun yanında yayım teşkilatı tatbikat alanlarındaki veya bölgelerdeki çeşitli problemleri tesbit ederek araştırma merkezlerine iletir.

Bu türlü çalışmalar ya doğrudan doğruya Üniversitelerce (A.B.D. olduğu gibi) veya hükümet yayım teşkilatınca (Türkiye'de olduğu gibi) yürütülmektedir. Birincide yayım teşkilatı Üniversiteye bağlanmıştır. İkincide ise Üniversite dışında çeşitli bakanlıklarca yürütülmektedir.

Türkiye'de Tarım Bakanlığı bünyesinde kurulmuş olan Teknik Ziraat Müdürlükleri, yetişmiş eleman kıfayetsizliği, organizasyon ve koordinasyon yetersizliği, yetişmiş elemanların yerinde istihdam edilmeyişi ve yayım teşkilatı ile araştırma müesseseleri ve Üniversiteler arasında iyi bir iş birliği sağlanmadığından teşkilat kendisinden beklenen fonksiyonları yerine getirememektedir.

Atatürk Üniversitesi yeni anlayış esaslarına göre kurulduğundan Üniversiteye öğretimden başka araştırma ve yayım görevleri de verilmiştir.

Bu maksatla, Üniversitenin bünyesinde bölgede gerekli bilgileri toplama

mak, araştırma sonuçlarını halka iletmek ve bölgede çalışan çeşitli yayım teşkilâtı arasında koordinasyonu sağlamak üzere, 1967 yılında bir Yayım Müdürlüğü kurulmuştur.

Yayım müdürlüğü bir taraftan halka pratik bilgileri verecek kurslar açarak, seminerler ve toplantılar tertip ederek öğretici filimler göstererek müstahsili eğitmeye çalışırken, diğer taraftan, araştırma sonuçlarını bülten, radyo, ve mektuplarla ilgililere duyurmaya çalışmaktadır.

Yayım müdürlüğü eleman bakımından takviye eddiği ve bu alanda bölümlerde birer yayım uzmanı yetiştirildiğinde, Üniversite yayım faaliyetlerini daha iyi bir şekilde yürütebilecektir.

Halen yayımın kendi kadrosunda tek bir uzman bulunup, bölümler ve fakültelerde münhasıran yayım için tahsis edilmiş eleman yoktur. Yayım faaliyetleri için bölümlerde birer eleman görevlendirilmiş ise de bunlar yayım işlerini diğer işleri arasında yürüttüklerinden yayım çalışmaları arzu edildiği şekilde yürütülmemektedir.

6. Tarım İşletmesi

Ziraat Fakültesince yapılacak araştırmalara ve öğrenci tatbikatlarına zemini hazırlamak, araştırma neticesinde bölge şartlarına uygunluğu tesbit edilen damızlık hayvan ve tohum çeşitlerini çoğaltıp bölge çiftçilerine dağıtmak suretiyle bölgede verimin artırılması ve aynı zamanda modern tarım metodlarının ve alet ve makinaların çiftçiye tanıtılmasında örnek olmak üzere bir tarım işletmesi kurulmuştur. 1960 yılında kurulan işletme yukarıda belirtilen fonksiyonları yanında üniversite mensuplarının bazı gıda maddeleri (süt,

yumurta, et sebze gibi) ihtiyacını da karşılamaya çalışmaktadır.

Beş milyon lira itibari sermaye ile kurulan işletmenin 1968 yılı başında ödenmiş sermaye miktarı 3.454.777 lira olup bunun 2.126.656 lirasını sabit kıymetler teşkil etmektedir

İşletmenin Erzurumda 41.000 dönüm, Elâzığda da 7.000 dönüm arazisi vardır. Erzurumdaki arzinin %65 i tarıma elverişli arazi olup bunun 5.000 dönümünü çayır arazisi, 22.000 dönümünü de tarla arazisi teşkil eder. Sulu arazi miktarı halen mahduttur (500 dönüm). Mamafih önümüzdeki senelerde Devlet Su İşleri tarafından 1968 yılında başlanan sulama projeleri tamamlandığında sulu arazi miktarı artırılacaktır.

LİTERATÜR

- 1- Atatürk Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi Kılavuzu, Erzurum 1968
- 2-Atatürk Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi Gelişme Hedeflerini Tesbit ve Planlama çalışmaları (Teksir)
- 3- Devlet İstatistik Enstitüsü, Milli Eğitim İstatistikleri Meslek-Teknik ve Yüksek Öğretim (1961-65) Yayın No. 542, Ankara 1968
- 4- Devlet İstatistik Enstitüsü, Milli Eğitim İstatistikleri, Orta Öğretim 1961-65 Yayın No. 534, Ankara 1966
- 5- Devlet Planlama Teşkilâtı, Türkiye de Yüksek Öğretimin Eğitim Sistemi İçindeki Yeri ve Gelişmesi (Teksir Mart 1966)
- 6- Harbison F. ve C. A. Myers, Education, Manpower, Economic Growth Mc Grow-Hill Book Co. 1964
- 7- Milli Eğitim Bakanlığı, Doğu Üniversitesi Hakkında Rapor, İstanbul 1952
- 8- O.E.C.D., Regional Aspect of Educational Planning, Paris 1964.